

Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár helyismereti gyűjteményének története

Gyűjteményünk „őstörténete” 1901-1952

Országosan a helytörténeti emlékek, néphagyományok iránti érdeklődés a nemzeti mozgalom hajnalán támadt fel, az iskolai tananyagba is bekerült az ilyen jellegű ismeretek oktatása. Mária Terézia 1777-es rendelete, a Ratio Educationis, már előírta a gimnazisták számára az iskolaváros nevezetességeinek és az adott megye földrajzának tanítását.¹

Az 1800-as évek második felében a polgárosodással és a nemzeti érzések felerősödésével felélénkült a helytörténeti kutatás. 1857-ben börtönbüntetése és száműzetése után Győrbe, a bencés rendházba tért vissza Rómer Flóris. A bencés rendház természetrajzi gyűjteményét gyarapította, 1859-ben a győri bencés gimnázium régiségtárát a cs. és kir. középponti műemlékbizottmány múzeummá nyilvánította, s őt kinevezte a múzeum őrének, ezzel létrejött Magyarország első vidéki múzeuma. Rómer Flóris Ráth Károly levéltáros barátjával megindította Magyarország első történelmi szakfolyóiratát is, a Győri Történelmi és Régészeti Füzeteket.

Rómer Flóris volt az, aki, miután Pestre került, a Magyar Történelmi Társulattal kapcsolatban az 1871-es Archeológiai Értesítőben a következőket fogalmazta meg: *”Különös figyelmet kellene egy olyan könyvtári osztályra fordítani, mely mindazt egybefoglalná a mi akármily nyelven s akárhol a városról írásban vagy nyomtatásban megjelent; ide értendők az eredeti vagy másolt okmányok és egyéb történeti becsű iratok. Gondot kellene fordítani a fővárosban megjelent könyvekre, a ponyva-irodalomra, mindenféle hirdetésekre, jelentésekre, naptárakra stb.”*²

A század végén a múzeum mellett a másik helyszín, ahol a helyismereti gyűjtemény megjelent a levéltár volt. A városi adminisztrációt szolgáló gyűjtemény a régi városházán jött létre. Sefcsik Ferenc a város levéltárnoka és első könyvtárosa érte el a levéltár és a könyvtár szétválasztását. A munka kezdete vitatott, (1896 vagy 1898), de Sefcsik Ferenc szerint *„1901-ben a városi levéltár rendezése és selejtezése befejeződött, a levéltárban levő könyvanyag különvált és külön elhelyezést nyert.”*³ Ekkoriban már az új városházán található a gyűjtemény, *„Ez a könyvanyag a hivatalos rendeleteken városi és megyei szabályrendeleteken kívül 2000 darabból állt.”*⁴

Még ebben az évben (1901. október 26-án) a Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége hatáskörébe került a könyvtár, azzal a céllal, hogy megalapítsák Győr szab. kir. város közkönyvtárát. *„A bejelentés eredménye lett, hogy a Múzeumok és Könyvtárak Országos Felügyelősége évente 200, majd 250 koronával, később a Vallás- és közoktatási minisztérium fokozatosan, így 1931-ben 700 pengővel állandóan hozzájárult a könyvtári anyag gyarapításához.”*⁵

A helyi anyag tudatos építésére utal a Magyar Könyvszemlében évente megjelenő Vidéki könyvtárakról című rovatban az 1904-es esztendőről közzétett adat:

*„Az államsegély, miként az előző években, most is elsősorban a helyi vonatkozású művek beszerzésére fordított és 49 kötetrel növelte annak anyagát.”*⁶

¹ Bényei Miklós: A magyarországi helyismereti tevékenység vázlatos története = Könyvtári Figyelő, 2000. 4. sz. 613. p.

² u. ott. 614. p.-n idézi a cikket

³ Sefcsik Ferenc: Városunk könyvtárának története = Győri Szemle, 1932. 304. p.

⁴ u. ott. 304. p.

⁵ u. ott. 304. p.

⁶ Magyar Könyvszemle, 1906. 54.p.

Ugyancsak jelentős lehetőséget teremtett a helyi nyomtatványok gyarapodása terén, hogy a Főfelügyelőség még 1901-ben értesítette a város vezetőségét, hogy a nyomdatermékeknek a győri kir. ügyészséghez beérkező kötelespéldányait - a Vas- és Komárom megyei nyomtatványok kivételével - az anyag gyarapítására a városi könyvtárba utalja.⁷

A győri Városi Közkönyvtár fontos feladatának tartotta, hogy a győri Streibig nyomdából kikerült műveket lehetőleg teljes számban beszerezze. „1910-ig mint egy másfél tucatnyi Streibig kiadványt vettek állományba”⁸

A Városi Könyvtár könyvanyaga a század első éveiben az 1905-ös alapítólevéllel a könyvtár számára ajándékozott értékes Milkovich-Zámory-féle magánkönyvtáron kívül, a leltárkönyvek tanúsága szerint számos, a megyében és a szomszédos megyékben megjelent könyvet és füzetet tartalmazott. A győri kiadványok mellett megtalálhatók itt például a soproni, a magyaróvári, a kapuvári és a csornai iskolai évkönyvek, naptárak és újságok is.

A város a korábban említett forrásokon kívül több-kevesebb pénzzel hozzájárult a könyvtár működtetéséhez, így annak fejlődése 1914-ig zavartalan volt, a háború idején azonban teljesen megtorpant.

Meg kell említenünk, hogy a század elején nem csupán a Városi Könyvtárban történhetett a helyi jellegű könyvanyag gyűjtése, hiszen az 1902-es Magyar Minerva szerint 10 könyvtár működik ez időben Győrött. „Közülük a Püspöki Nagyobb Papnevelő Intézet, valamint a bencés főgimnázium könyvtára bírt a legjelentősebb gyűjteménnyel, de érdekes régi állománya volt a karmelita rendház könyvtárának is. Mellettük két tanítóképző intézet - az állami, ill. a királyi katolikus -, a főreáliskola, az ének- és zeneegylet, az olvasó-egylet, ill. a Szent Imre Egyesület könyvtára.”⁹

A városi könyvtár hozzáférhetőségében, így a könyvtár szerves részét képező helyi jellegű anyag használatában is fordulópontot jelentett, hogy míg korábban „a könyvtárt csak városi tisztviselők használhatták s azok is csak polgármesteri engedéllyel, 1908 márciusában azután ezen a téren is megtörtént a szükséges intézkedés: a városi könyvtárt átadták a közhasználatnak, hozzáférhetővé téve a tisztségviselőkön kívül a polgárságnak is.”¹⁰

Az első világháború elmúltá után lassú gyarapodás kezdődött, de a gazdasági válság a könyvtár fejlődését is visszavetette. „1933. július 1-én új vezetőt kapott a közkönyvtár, dr. Bay Ferenc személyében, aki Sefcsik Ferencnek, a könyvtár megalapítójának nyugalomba vonulása után került a könyvtár élére.”¹¹ Az ő vezetése idején fogalmazódott meg az ún. „Győri Gyűjtemény” gondolata, amely országos viszonylatban is élen járt.

A helyismereti gyűjtemények létrehozásának folyamata országszerte lassan kristályosodott ki. Korábban utaltam rá, hogy Rómer Flóris már 1871-ben megfogalmazta egy olyan könyvtári osztály létrehozását, amely a fővárosra vonatkozó irodalmat gyűjtené össze. „Az első helyismereti különgyűjtemény Budapesten szerveződött, a Fővárosi Könyvtárban.”¹² Ez 1903-ban, száz évvel ezelőtt történt. Gulyás Pál 1917-ben a következőket fogalmazta meg: „Nagyobb vidéki könyvtáraink egyik legfontosabb feladatát a helyi irodalom lehetőleg teljes felgyűjtésében látjuk.”¹³ Gulyás Pál elképzelései szerint Győr „regionális” központ lenne, így

⁷ Lengyel Alfréd: A könyvtár rövid története 1898-1938 = A győri Városi Közkönyvtár évkönyve. I. 1898-1938. Szerk. Bay Ferenc. Győr, 1939. 5-6.p. ; Magyar Könyvszemle, 1901. 417-418.p.

⁸ Horváth József: Adalékok a Győri Városi Közkönyvtár első évtizedeinek történetéhez = A Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár jubileumi évkönyve. 1898-1998. Győr, 1998. 22p, idézi a beszerzési napló tételeit
⁹ u. ott. 12.p.

¹⁰ Lengyel Alfréd: A könyvtár rövid története...6-7.p.

¹¹ u. ott. 8.p.

¹² Bényei Miklós: A magyarországi helyismereti tevékenység vázlatos...615.p.

¹³ Bényei Miklós: A magyarországi helyismereti tevékenység...617. p-n idézi Gulyás Pál: Könyvtári problémák. Bp. 1917. 121. p.-t

(még 3 más városi könyvtárral együtt) „...hármasként látnának el: Régióra, megyére, és saját városukra vonatkozóan gyűjtenék a dokumentumokat.”¹⁴

Trianon után a helyismereti, helytörténeti kutatás újabb lendületet vett, de „a sok-sok nehézséggel és bizonytalansággal küszködő, jórészt ekkor is múzeumi keretben rekedt városi közkönyvtárak jelentékeny hányada ezekben az évtizedekben nem tudott vagy nem akart intenzíven bekapcsolódni a helyismereti információközvetítés folyamatába...”¹⁵

„Elismerésre méltó, tudatos gyarapító munka folyt még egy-két városi és a pécsi egyetemi könyvtárban, bár helyismereti különgyűjteményt (Monumenta Jaurensis néven) csak Győrben szerveztek a harmincas-negyvenes évek fordulóján.”¹⁶

Lengyel Alfréd (1933 óta könyvtár-tiszt, levéltárnok), 1937 januárjában Győr város tiszviselőinek továbbképző tanfolyamán mondta el az alábbiakat, amely megjelent az 1939-es Győri Szemlében is. „A további feladatok közé tartozik egy ú.n. „Győri Gyűjtemény”-nek a létesítése. Ebben a Győrött megjelent könyvek, a helyi írók művei, illetve a városunkra vonatkozó egyéb művek nyernének elhelyezést”. „Szoros kapcsolatban áll a „Győri Gyűjtemény” megvalósításával a közkönyvtár egyik legfontosabb célkitűzése, a városkutatás szolgálata. Győr szempontjából növeli ennek a célkitűzésnek aktualitását az a körülmény, hogy a város jubileumra készül. A város 1943-ban ünnepli azt a fejlődésében nagyon fontos eseményt, hogy kétszáz évvel ezelőtt emelkedett a város a szabad királyi városok sorába.”¹⁷

Bay Ferenc, a könyvtár vezetője az 1939-ben kiadott könyvtári évkönyvben a következőképpen fogalmaz: „Feladatunknak ismerjük városunk múltjára és jelenére vonatkozó művek megszerzését. Ez ideig a nagyobb monografikus jellegű munkákat, újságokat, és folyóiratokat gyűjtöttük egybe, melynek egységbe foglalása megindult, s ezekből szervezzük meg a harmadik önálló gyűjteményünket, a Győri Gyűjteményt. Ez a gyűjtemény magában foglalja mindazokat a műveket, melyek városunk múltját, intézményeit, művelődésének történetét és mai állapotát, szellemi és gazdasági életét ismertetik. Helyet kap benne a történetírás, földrajz és statisztika, valamint a napi sajtó és minden győri folyóirat.”¹⁸

Lengyel Alfréd felvázolja azokat a dokumentumtípusokat is, melyek fontosak lehetnek a gyűjtemény számára: „...az ú.n. aprónyomatványok, mint pl. alkalmi vagy egyházi szónoklatok, felköszöntő, névnapok költemények, melyekben a barokk-kor, de még a múlt század is olyan nagy kedvét találta. Ide sorolhatók továbbá a jelentéktelennek látszó használati nyomtatványok is. Hasonlóképpen nagy fontosságúak a helyi vonatkozású térképek és helyszínrajzok...Felbecsülhetetlen értéke van ebben a tekintetben a napi sajtó- és hírlapirodalomnak. Ez kaleidoszkópszerűen mutatja be a helyben lejátszódó fontosabb és apró-cseprő eseményeket. Így aztán a napi sajtó egyedüli forrása a helyi vonatkozású eseményeknek.”¹⁹

Történetünk meghatározó állomása volt, hogy a közoktatási miniszter 1936. július 17-én közgyűjteménnyé nyilvánította a győri városi könyvtárat.

1938-ban a könyvtár felfelé ívelő fejlődése megtört, a könyvállomány ládába került, ménfőcsanakai és győri bűvőhelyeken vészelte át a háborút, míg végül 1946 elején visszakerült régi otthonába. Sajnos a könyvek egy része, az irattár és a szakkatalógus elpusztult.²⁰ 1951-ben a könyvtár és a levéltár helyileg is különvált, a könyvtár visszaköltözött a régi városházára.

¹⁴ Bényei Miklós: A magyarországi helyismereti tevékenység...617.p.

¹⁵ u. ott.

¹⁶ u. ott.

¹⁷ Lengyel Alfréd: Győrvárosi közkönyvtára = Győri Szemle, 1939. (10.évf.) 73-74.p.

¹⁸ Bay Ferenc: Adatok a könyvtár 40 éves múltjához = Bay Ferenc: A győri Városi Közkönyvtár évkönyve. Győr, 1939. 30. p.

¹⁹ Lengyel Alfréd: Győr városi közkönyvtára...74. p.

²⁰ Bay Ferenc: A Megyei Könyvtár ünnepe elé. Győr, 1956. 5. p.

A megyei könyvtár megalapításától a helyismereti gyűjtemény alapjainak lerakásáig

A következő nagy fordulópontra a megyei könyvtár alapítása volt, amely új jogi keretek közé helyezte a gyűjteményszervezést.

1953. decemberében jelent meg „A megyei könyvtárak működési szabályzata”, amely a megyei könyvtárak feladatai között jelölte meg a következőket:

„Különleges feladata a megye területére és arra a tájra vonatkozó irodalom gyűjtése, amelybe a megyeszékhely tartozik. Ilyen anyag tekintetében a megyei könyvtár teljességre törekszik. A gyűjtés könyvekre, folyóiratokra, térképekre, apró nyomtatványokra (pl. plakát), kéziratokra stb. terjed ki.

A területi, illetve tájjellegű anyagra vonatkozóan elsőrendű feladat a gyűjtés és a megőrzés. Ezt a munkát a könyvtár a lehetőséghez, anyagi erejéhez mérten minél nagyobb mértékben végzi, még akkor is, ha az anyag feldolgozására egyelőre mód nincsen.”²¹

A mi könyvtárunkban is, mint ahogy országszerte, leginkább a tárgyi feltételek és az anyagi problémák hátráltatták ezeket a törekvéseket. „Súlyos gondot okoz szűk költségvetési keretünk a rendkívül fontos táji jellegű irodalom gyűjtésében, valamint Streibig gyűjteményünk kiegészítésében” - ez olvasható az 1954-es munkatervben, de a következő évben még tovább csökkentették a könyvbeszerzési keretet.²² A munka az adott lehetőségek mellett folytatódott: „Tájjellegű anyagunkat kiválasztottuk a központi raktár anyagából és antikvár vásárlás útján gyarapítottuk”²³ Az 1955-ös munkatervben a felállítandó és fejlesztendő katalógusok között szerepel a helytörténeti is, az 1956-os évi jelentés a katalógushálózat kiépítéséről számol be. Ugyanezen év munkaterve szerint: „A tájanyag gyűjtésénél jelentős előrehaladást tettünk: ugyanis sikerült megállapodásra jutni a Győr-Sopronmegyei Nyomdával annak érdekében, hogy rendszeresen megkapjuk tőlük az általuk előállított nyomdatermékek egy-egy példányát. Ezzel kapcsolatban további tárgyalásokat folytatunk a mosonmagyaróvári és a soproni nyomdatelepekkel is.”²⁴

A beszámolók szerint a tájékoztató szolgálatnál előforduló témakörök jelentős hányada helyi jellegű, például: „A Győri Vagongyár története; A Győrött létesítendő dunai kikötő kérdése; A győri iparostanuló oktatás története; Heine győri vonatkozásai; Régi községi határmegállapítási és határdomb készítési módszerek.; Hunyadi János győri tartózkodása; Győr kulturális élete a századfordulón...”²⁵ Az 1956-os év nagy eseménye, hogy a könyvtár átköltözött a rábaszigeti volt KIOSZK épületébe. (Ebben az évben vette fel Kisfaludy Károly nevét is.)

Az 1959-es munkatervben határozták el az 1945. előtt megjelent periodikumok rendezését, raktári elhelyezését, valamint azt, hogy: „Kiadásra készítjük elő az Országos Széchenyi Könyvtárban található Győrött kiadott, vagy Győrött nyomtatott hírlap és folyóiratanyagról készült bibliográfiai jegyzéket. Ez a jegyzék mintegy 200 periodika címanyagát és bibliográfiai leírását tartalmazza, és kiadása jelentékenyen elősegítheti a helytörténeti kutatók munkáját.”²⁶ Ekkor fogalmazódott meg tehát a megyei sajtóbibliográfia gondolata, amely azután oly sok éven át visszatérő eleme volt munkaterveinknek.

²¹ A megyei könyvtárak közművelődési szabályzata. 865-43-166/1953. = Népművelési Közlöny, 1953. 22-23.sz. dec.20. 167. p.

²² Győr-Sopron Megyei tanács Végrehajtó bizottsága Megyei Könyvtárának 1954. évi munkaterve. 3. p.

²³ A győri megyei könyvtár 1953-57. évi jelentése. 1954. évi jelentés. 4. p.

²⁴ Győr-Sopron Megye Tanácsa Végrehajtó bizottsága Megyei Könyvtárának 1956. évi munkaterve. 3. p.

²⁵ A megyei könyvtár 1953-57. évi jelentése. 1956. évi jelentés. 5. p.

²⁶ A győri Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár 1959. évi munkaterve 5. p.

Az 1960-as évektől 1976-ig

Országosan a megyei könyvtárak közül néhányan helyismereti gyűjteményük kialakításában néhányan már túljutottak az alapozáson, és 1957-ben megkezdődött a megyei sajtóbibliográfiák kiadása. 1960-ban a művelődési miniszter a helyi nyomdák termékeiből kötelespéldányt rendelt a megyei könyvtárak számára.²⁷ A hatvanas években több lényeges lépés történt: 1961-ben rendezték meg a Gödöllői Bibliográfiai Tanácskozást, ahol első ízben foglalkoztak országos szinten a könyvtárak helyismereti munkájával; a művelődési miniszter 146/1964. számú utasítása kötelezővé tette a megyei könyvtárak számára a helyismereti anyag gyűjtését, helyismereti gyűjtemények létrehozását. Ez valójában már érvényes gyakorlatot legalizált.²⁸

A 60-as években számos terv, célkitűzés született a könyvtár helyismereti munkájával kapcsolatban. Az 1965-ös könyvtári évkönyvben ez olvasható: „1962-ben kezdett kibontakozni a Kiszalud Károly Megyei Könyvtár helyismereti munkája. Ezen a téren még csak a kezdeti lépéseknél tartunk. Első feladatként a helyismereti gyűjtemény létrehozását, valamint a Győr-Sopron megyei sajtóbibliográfia elkészítését kezdtük meg.”²⁹

Ezekben az években fogalmazódott meg a munkatervekben a gyűjtemény kialakítása mellett feltárása is, olyan szinten, hogy az 1964/65-ös munkatervben már a megyei lap 1945 és 1946 közötti repertorizálása szerepel. Mezei György írása szerint: „A megyei könyvtár különös gonddal gyűjti és tárja fel a városra és a megyére vonatkozó helyismereti irodalmat és egyéb dokumentumokat. Távlati viszonylatban biztosítani kell azt, hogy e téren a könyvtár a regionális központ funkcióját is betölthesse.”³⁰

A munkatervekben évről évre visszatérnek az elhúzódo munkálatok, pl: „Régi ömlesztett anyagunk feltárása területén ez évben kiválogatjuk a Városi tanácsház alagsorában tárolt könyvanyagot, kiemeljük a helyismereti vonatkozású műveket. Egyidejűleg folytatjuk a kiemelt anyag bejelentését”³¹, de ilyen a helyi vonatkozású periodikumok feldolgozása is.

1963-tól egy önálló helyismereti munkakörű könyvtáros, 1965-től már kettő, Mészáros László és Jászberényi Ferencné végzett ilyen jellegű munkákat, akik a módszertani csoport keretében dolgoztak. A csoport vezetője Sinay Jenő volt, 1965-től ő is tevékenyen bekapcsolódott a gyűjtemény fejlesztésébe.

A tájékoztató szolgálat így fogalmazott 1965-ös évkönyvünkben: „parancsolóan szükségessé vált a helyismereti gyűjtemény fejlesztése. Olvasóink mind gyakoribb kérdéseire, melyek a város és megye történetére, gazdaságára stb. vonatkoztak, csak nagy nehézségek között tudunk válaszolni..., a feladatok elvégzése nélkülözhetetlen a tájékoztató munka magasabb színvonalra emelése érdekében.”³²

1969-ig szinte minden év hozott egy kis előrelépést a tartalmi munkában. Külön említést érdemel a helyismereti képgyűjteménynek, a mikrofilmgyűjteménynek, a cikk-kivágatoknak, a cikk-katalógusoknak és a helyismereti periodikumoknak mint gyűjteményi egységnek a kialakítása, illetve létrehozása. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban tett tapasztalatcsere látogatás után Sinay Jenő „kidolgozta Jászberényi Ferencnével együtt a nem könyvjellegű dokumentumok (foto, aprónyomtatványok, plakát, cikk-kivágat stb.) raktározási rendszerét,

²⁷ Bényei Miklós: A magyarországi helyismereti tevékenység vázlatos története...619. p.

²⁸ Vajda Kornél: Helyismereti tevékenység, helyismereti kutatások =Könyvtári Figyelő, 1976. 3. sz. 232. p.

²⁹ Nyitrai József - Sinay Jenő: Győr-Sopron megye tanácsi közművelődési könyvtárhálózatának kialakulása és fejlődése –1945-1965. = A Kiszalud Károly Könyvtár évkönyve, 1965. 17. p.

³⁰ Mezei György: A győri Kiszalud Károly Könyvtár építési programvázlata = A Kiszalud Károly Könyvtár évkönyve, 1965. 44. p.

³¹ A Kiszalud Károly Könyvtár 1964/65. évi munkaterve. 9 p.

³² Ferenczi Zsuzsanna –Sikabonyi Györgyné: A tájékoztató szolgálat kezdetei a győri Kiszalud Károly könyvtárban = A Kiszalud Károly Könyvtár évkönyve, 1965. 40. p.

*melyet más könyvtárak is mintául használtak az országban.*³³ Ekkor indult el az életrajzi adattárak (lexikonok, ki-kicsodák) helyi vonatkozású kigyűjtése a megyei személyek adatainak katalógusának elkészítéséhez. Ugyanakkor megkezdték az iskolai értesítők feldolgozását, a helyismereti könyvanyag raktározási rendszerének kidolgozását.³⁴

„A szépen megindult munkát 1969-ben a könyvtár kisebb épületbe költöztetése, az állomány nagy részének becsomagolása és a város különböző pontjain szétszórta raktárakban való tárolása nem állította meg, de sok tekintetben visszavetette.”³⁵

A sanyarú körülményekhez alkalmazkodva a munka jellege megváltozott, ekkor alakult meg az önálló helyismereti csoport Sinay Jenő vezetésével. A feltáró munka került előtérbe. A 70-es évek elején a munkatervek többek között repertorizálásokat irányoztak elő, pl. a Győri Élet, Életünk, Arrabona, Győri Közlöny, Győri Hírlap című periodikumokét, iskolai értesítők feldolgozását, repertorizálását, a mikrofilmgyűjtemény és képgyűjtemény kialakítását, tanulmányok készítését, (pl. a Az első győri gyár története, A győri nyomdászat, könyvkiadás, könyvkereskedelem és periodikák története), bibliográfiák és szemelvénygyűjtemények szerkesztését, tervezték a Győr-Sopron megyei életrajzi lexikon kiadását.

Ebben az időben bontakozott ki a könyvtár helytörténeti vonatkozású könyvkiadói tevékenysége, elindult a Kisfaludy Károly Könyvtár füzetei sorozat, amelyben megjelent többek között Tuba László a Moson megyei tanítószázad múlt század végi szervezeti életéről írt műve vagy pl. Ecker János naplója, a Győri Életet bemutató tanulmány, valamint Jenei Ferencnek a régebbi magyar irodalom győri vonatkozásait feltáró munkája. A könyvtár vezetése kiemelt figyelmet fordított a helyismereti munkára. 1964 októberétől Pernes Gyula lett a könyvtár igazgatója, aki maga is számos helyi témájú írás szerzője volt.

1976

A mai helyén a könyvtár

Bár hosszútávra a könyvtár egészének elhelyezése szempontjából mostani épületünk nem nyújtott tökéletes megoldást, a helyismereti gyűjtemény végre az őt megillető körülmények közé került, külön 16 férőhelyes kutatótermet alakítottak ki. Jászberényi Ferencné az 1977-es Honismeretben átfogó képet ad az akkori állományról. *„Itt helyeztük el a 7000 kötetes könyv-, az 510 tekercs mikrofilm-gyűjteményt. Az olvasóterem elkerített övezete ad otthont a helyismereti képgyűjteménynek (29000) egység, a lapkivágatok dobozainak, valamint az aprónyomtatvány- és plakátgyűjteménynek. A helyismereti folyóirat- és újságygyűjtemény 2900 kötetből áll.*³⁶

A gyűjtemény különböző részei vásárlás, előfizetés, ajándékozás, csere, másolat vagy saját előállítás útján gyarapodtak. Kiemelt gyarapítási lehetőséget nyújtott a kötelezpéldány-szolgáltatás. A nagykönyvtárak főlépéldányaik átengedésével is fontos művekhez jutották könyvtárunkat, a helyi napilap, a Kisalföld és a Győr című lap szerkesztősége az újság fotóit bocsátotta a gyűjtemény rendelkezésére. A könyvtár könyvkötészete kedvezménytel kötötte a helyi témájú dolgozatokat, disszertációkat, amennyiben azok bekerülhettek a gyűjteménybe.³⁷

A kutatóterem felügyelettel már heti hatvan órát tartott nyitva, a helyismereti szaktájékoztatót heti két délután biztosították. Az új épületben már osztályokra tagolódott az intézmény, a Helyismereti és Különgyűjteményi osztály vezetője Jászberényi Ferencné lett. (Sinay Jenő 1975 januárjától a könyvtár igazgatóhelyetteseként is részt vett a helyismereti

³³ Szabó Imréné: Sinay Jenő. 1932-1994. = Kisalföldi Könyvtáros, 1994. okt. 65. p.

³⁴ A Kisfaludy Károly Könyvtár munkaterve 1966. évre. 22.p.

³⁵ Jászberényi Ferencné: A Győri Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár helyismereti gyűjteménye = Honismeret, 1977. 6. sz. 58. p.

³⁶ u.ott

³⁷ Jászberényi Ferencné: A Győri Kisfaludy Károly Könyvtár helyismereti gyűjteménye.....60.p.

munkálatokban). Rajtuk kívül még az osztályon dolgozott egy hatórás és két nyolcórás kolléga is, így sikerült megoldani a kutatóterem felügyeletét, a cikk-kivágatok, aprónyomtatványok, képek plakátok rendszerezését, a feltárás különböző mértékű biztosítását. Ekkorra a betűrendes és az ETO-rendszerre épülő szakkatalógusok tarták fel a könyv-, a periodika- és a mikrofilmállományt, valamint a hangzó dokumentumokat. A nyomdai katalógus a megye területén működő nyomdák által kiadott és a gyűjteményben megtalálható művek /könyvek és periodikumok/ céduláit tartalmazta a nyomdák államosításáig. Betűrendes, és kronológiai nyilvántartás tárta fel a Streibig-gyűjteményt.

Az analitikus feltárás szintjét képviselte a megyei cikkbibliográfia, amely részben az országos lapokban megjelent helyi vonatkozású cikkek leírásának katalóguscéduláit tartalmazta. Ide kerültek a szegedi Egyetemi Könyvtártól és a szombathelyi megyei könyvtártól kapott országos lapok repertorizálása során keletkezett helyi vonatkozású cikkek cédulái. Később a helyi lapok repertorizálását a könyvtár maga végezte. A hetvenes években a könyvtárba járó periodikumokból 226 félélt könyvtárosaink figyeltek és gyűjtötték ki azokból a helyi cikkeket. A helyi hírlapok retrospektív repertorizálása az évek során vissza-visszatérő munkatervi feladatnak számított, ebbe a munkába a nyugdíjas kollégák is besegítettek. A személyi katalógusba a helyi személyek és más személyek helyi vonatkozásai kerültek be. Építették ekkor már a kitüntetettek katalógusát is.

A feltárás következő típusát képviselték az önfeltáró gyűjtemények. A Sinay Jenő és Jászberényi Ferencné által kidolgozott szabályzatok szerint tárolták a kép-, a plakát-, a cikk-kivágat- és az aprónyomtatvány-gyűjteményt. A raktári rend kialakítása egyben tematikus feltárást is biztosított. A különféle gyűjtemények az áttekinthetőség érdekében hasonló szisztema szerint épültek fel.

A helyismereti részleg munkatársai révén élénk társadalmi kapcsolatokat ápolt. Jászberényi Ferencné osztályvezető 1976-tól a Hazafias Népfront Honismereti Bizottságának elnöke volt. A Hazafias Népfront Honismereti Bizottsága szervezésében a Megyei Levéltárral és a Xántus János Múzeummal együtt helyismereti klubot szerveztek, előadássorozatokon neves magyar történészek voltak a meghívott vendégek.

Az 1976-ban megszavazott közművelődési törvény a közművelődési könyvtárak feladatának tekintette a helytörténeti kutatás és a honismereti mozgalom segítségét.³⁸

A 70-es évek végén a kornak megfelelően a társadalmi kapcsolatok egyik aktív formája volt a szocialista brigádok patronálása, számukra helytörténeti vetélkedők szervezése, azokra felkészülésük segítése. Sinay Jenő rendszeresen készített forgatókönyveket helyismereti vetélkedőkhöz, így a helyismereti gyűjteményt és helyismereti kutatást játékosan is népszerűsítették.

A múzeummal és a levéltárral a már korábbra visszanyúló együttműködés eredményeképpen több közös kiállítás és kiadvány született, így: a 75 éves a megyei könyvtár (kiállítás 1971-ben), 1848/49 Győrött és Győr-Moson megyében (kiállítás 1973-ban), A nyomtatott betű útja a Kisalföldön (kiállítás 1973-ban), Arrabona múzeumi évkönyv repertórium (1975-ben), stb.³⁹ A Hazafias Népfronttal szervezett „Jelenről a jövőnek” fényképezési akció (amely, felszabadulási emlékkiállítás megrendezése céljából filmek biztosításával serkentette a helyismereti tárgyú fényképek készítését), a könyvtár kép-állományának jelentős gyarapodását eredményezte.⁴⁰

A 60-as évek végén, a 70-es években országosan is kiszélesedett a helyismereti gyűjtemények használóinak köre, a különféle szintű helytörténeti kutatások. „*Ez a fellendülés jót és rosszat,*

³⁸ Bényei Miklós: A magyarországi helyismereti tevékenység vázlatos története....621.p.;1976.évi V. törvény a közművelődésről = A kulturális igazgatás kézikönyve. Bp., 1977. 336. p.

³⁹ Mennyeiné Várszegi Judit: A győri Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár helyismereti gyűjteményének kialakulása és fejlesztési lehetőségei. Szakdolgozat. Győr, 1976. 34-35. p.

⁴⁰ A Kisfaludy Károly Megyei könyvtár beszámoló jelentése az 1980. évi munkáról. 4. p.

pozitívumokat és negatívumokat (természetesen nem egyenlő arányban) is felmutat: nemcsak a kutatások váltak számosabbá, de valami divat is kialakult, elszaporodtak a dilettáns próbálkozások, a presztizs-szempontra diktálta összefoglalások, stb. Ekkortól kezdve vált a helyismereti kutatásokat szervező, menedzselő központjává a Könyvtár-tudományi és Módszertani Központ, építve elsősorban a terepen dolgozó, immáron rangot, megbecsülést szerzett helyismereti szakemberekre.”⁴¹

Országos helyismereti tanácskozássorozat kezdődött, „ezeknek a célja az elméleti problémák megvitatása, az orientálás, a továbbképzés és az újra és újra jelentkező (és megvalósíthatatlan) egységesítő szándék érvényesítése volt.”⁴²

Az 1980-as évek

Az 1980-as években a már kialakult keretek és munkafeladatok szerint folyt tovább a tevékenység. A korábbi évekről áthúzódott és a kurrens tennivalókat végezték, így pl. a helyi lapok, időszaki kiadványok repertorizálását, a Magyar Nemzeti Bibliográfia Időszaki Kiadványok füzeteiből a helyi cikkek kigyűjtését, a Magyar Közlöny repertorizálása során a kitüntetettek kigyűjtését, bibliográfiák készítését. 1981-ben jelent meg a Jászberényi Ferencné által összeállított „Győr-Sopron megye helyismereti irodalma 1867-1980.” című válogatott bibliográfia, majd ennek részbeni folytatásaként a Győr megyei város helyismereti irodalma a Győri Tanulmányok köteteiben.

1978-ban indult el a győri kiadású Műhely folyóiratban a *Rólunk írták. Győr-Sopron megye a sajtóban* címmel megjelenő összeállítás, amely 1982-ig élt. Esemény-naptárak, évforduló-naptárak készültek még a nyolcvanas években.

Külső intézmények számára sajtófigyelést végeztek az osztály dolgozói, pl. a Téli Kisfaludy Károly Múzeum, vagy a Kisalföldi Gépgyár részére.⁴³

A városi és megyei intézményekkel együtt részt vettek honismereti szakkörvezetők továbbképzésében, üzemi honismereti szakkörvezetők képzésében is.⁴⁴

A nyolcvanas évek munkafeltételei a kényszerű személycserék miatt nem túl szerencsésen alakultak az osztályon. Az olvasóteremmel egy szinten és egy osztályként működött a helyismereti részleg összesen 7 fővel, az olvasótermesek helyettesítésében is a helyismeret dolgozói segítettek be.

Az állománygyarapításban a könyvek beszerzését az árak növekedése visszavetette.⁴⁵ A vásárláson kívül könyvállományunk a helyi nyomdaktól és a Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtártól kapott kötelempéldányokkal is gyarapodott.⁴⁶

Az aprónyomtatvány- és plakátgyűjtemény elsősorban a kötelempéldányokból és ajándékozás révén bővült. Az 1987-es évben pl. 2027 darab aprónyomtatványt leltároztak be, plakátból 427 darabot. A képgyűjtemény elsősorban vásárlás útján 704 darabbal lett több ebben az évben. Ugyancsak tovább gyarapodott a lapkivágat-gyűjtemény, a Magyar Hirdető Sajtófigyelő Szolgálatától megrendelt anyaggal.⁴⁷

A mikrofilm állomány 1972-től 1986-ig minden évben jelentősen nőtt, pl. az 1985-ös beszerzésünk 345 tekercs volt. Ezek után már csak elvétele került sor mikrofilmvásárlásra.⁴⁸

⁴¹ Vajda Kornél: Helyismereti tevékenység, helyismereti kutatások...233. p.

⁴² Béni Miklós: A magyarországi helyismereti tevékenység vázlatos története...622. p.

⁴³ A Kisfaludy Károly Megyei könyvtár beszámoló jelentése az 1980. évi munkáról...21.p.

⁴⁴ u. ott 20.p.

⁴⁵ Tuba László: Az 1976 utáni évek vázlatos története. = A Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár jubileumi évkönyve 1898-1998. Győr, 1998. 83.p.

⁴⁶ A Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár beszámoló jelentése az 1988. évi munkáról. 15. p.

⁴⁷ A Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár beszámoló jelentése az 1987. évi munkáról 15. p.

⁴⁸ Mikrodokumentumok egyedi nyilvántartása.(Leltárkönyv).

Új dokumentumtípus jelent meg a gyűjteményben, a videokazetta, amelyeket technikai okok miatt a hangtárban helyeztek el.

Továbbra is régi nagy adósság maradt a megyei sajtóbibliográfia. Az 1980-as évek jelentései szerint már befejezés előtt állt, de a munkálatok elakadtak, és az évtized végén már a munkatervekben sem szerepelt ez a feladat. Ennek oka abban is keresendő, hogy Győrön kívül Mosonmagyaróváron és Sopronban is meg kellett szervezni az anyaggyűjtést, be kellett azonosítani az Országos Széchenyi Könyvtár adataival is. Jászberényi Ferencné, a helyismereti osztály vezetője szervezte a munkát, és részt vett az anyaggyűjtésben is. Sinay Jenő igazgatóhelyettesként, 1982-től igazgatóként támogatta a kiadás ügyét és segítette az anyaggyűjtést. A több évtizedes munka gyümölcse csak 2001-ben érett be, dr. Horváth József szerkesztésében *Győr-Moson-Sopron megye időszaki sajtójának bibliográfiája (1779-1995)* címmel jelent meg a kiadvány.

1990-től 2000-ig

A rendszerváltás politikai, társadalmi, gazdasági hatásai a helyismereti gyűjtemények szolgáltatásai iránti igény megváltozását vonták maguk után. Az önkormányzatok súlyának megerősödésével a helytörténeti kutatások újra felélénkültek. Mindezzel párhuzamosan megjelentek a számítógépek, a könyvkiadók megszorodtak, a helyi rádiók, televíziók kezdték meg a működésüket, a helyi periodikumok száma ugrásszerűen megnövekedett. Mindezek új igényeket fogalmaztak meg a helyismereti gyűjteményekkel szemben, elsősorban gyors faktográfiai és bibliográfiai adatszolgáltatást sürgettek, ugyanakkor a számítógép megjelenése a gyűjteményben nemcsak új lehetőségeket nyitott meg a tájékoztatásban, de az adatbázisok kialakítása komoly kötelezettséget is jelentett és jelent a könyvtárosok számára.

A 90-es évek helyi körülményei nem igazán kedveztek a helyismereti munka igényelt mértékű fejlődésének. Jászberényi Ferencné osztályvezető nyugdíjba vonulása után 1991-ben a Helyismereti és Különgyűjteményi Osztály beleolvadt az Olvasószolgálati Osztályba. A nagy osztályt Varga G. Károlyné irányította, helyettesként Gáncsné Nagy Erzsébet vezette a helyismereti részleget. Ebben az időben indították el a Rólunk írták című, kéthetente megjelenő összeállítást, amely a megyéről szóló helyismereti cikkeket gyűjtötte össze. 1992-ben készült el könyvtárunkban egy TEXTAR alapú helyismereti számítógépes program. 1993-tól kezdték feltölteni a helyismereti cikkek adatbázisát, amely ebben az évben teljesnek is mondható (a megyei napilapot és a hozzánk járó periodikumok helyi cikkeit tartalmazta), az előző év bevitele visszamenőlegesen történt. Ekkoriban csak egy számítógép állt a helyismeret rendelkezésére.

1994 januárjától pályázat után Mennyeiné Várszegi Judit lett az osztály vezetője, de a helyismeret szervezetileg továbbra is az olvasószolgálaton belül működött, egészen 1999 októberéig. Ez utóbbi pár évben a tennivaló részben a számítógép szélesebb alkalmazása miatt, részben egyéb beindított munkaterületek miatt oly sokrétűvé vált, hogy a helyismeret 1999 novemberétől való újbóli önállóvá válása jótékonyan hatott a helyismereti munkák elvégzésére, különösen azáltal, hogy mindez személyi megerősítéssel járt együtt.

Az 1994-es évben a meglévő számítógépes adatbázisba már nem kerültek be a megyei napilap cikkei, (de a Rólunk írták kiadvány szerkesztése továbbra is ezzel a programmal folytatódott), ugyanis ez időben már tárgyalások folytak egy egységes számítógépes könyvtári program megvételéről és nem látszott biztosítottak az adatok konvertálhatóságának lehetősége. A könyvtár az SRLib könyvtári integrált programot vásárolta meg, amelynek helyismereti cikkek modulját 1997-ben kezdtük el feltölteni. Egyrészt a megyei napilap cikkei kerültek ide, másrészt az általunk közel 300 féle megfigyelt periodikumból kigyűjtött helyi cikkek, valamint bármely repertóriumból tudomásunkra jutott helyi vonatkozású cikkek. Az

adatbázisban a szerző, cím, a cikkben érintett személy vagy testület, a cikk témája (tárgyszó), és földrajzi tárgyszó szerint illetve ezek kombinációjával képezhető találati halmazok. Rendszergazdánk erre a programra építve fejlesztett ki egy internetes böngésző programot, amely jelenleg is naprakész, naponta frissül. Jelenleg több mint 45 000 cikket tartalmaz, a helyi napilap retrospektív feltárásával együtt naponta körülbelül 60-80 rekorddal bővül. A napi sajtó figyelését osztályunkon végezzük, a többi periodikum figyelésében a könyvtár többi dolgozója is besegít. Ez az adatbázis 2002. januárjától érhető el honlapunkon.

A másik, számítógéphez kötődő, általunk nagyon fontosnak tartott, mára már elkezdett, de még nagyon sok feladatot jelentő munka, a tanulmánykötetek analitikus feltárása. Bizonyos témák csak tanulmányok szintjén jelennek meg, ezért biztosítanunk kell a visszakereshetőségüket. Az SRLib integrált program katalogizáló programjába visszük be a tanulmányokat, ide kerülnek a tárgyszavak is. Így a tanulmánykötettel van kapcsolatban, de önállóan is kereshető a kívánt tanulmány. Újonnan beszerzett gépeinkkel együtt jelenleg 4 munkagép, és 1 olvasói gép áll rendelkezésünkre a fent említett helyismereti napi teendők elvégzésére.

A közeljövő tervei között szerepel még a több évtizede épülő megyei személyi katalógusunk számítógépre vitele, jelenleg tárgyalások folynak egy számítógépes program megvételéről.

A helyismereti könyvállományunk jó része már számítógépen van. Az 1998 után állományba vett könyvek feldolgozása, tárgyszavazása teljes, a korábbiak utólagos felvitele egyszerűsített módon történt és történik. Ez utóbbiakat egyelőre az ETO szakszámok szerint, szerző és cím szerint tudjuk gépről visszakeresni. A régebbi anyag keresésénél még használnunk kell a hagyományos betűrendes és szakkatalógust is.

A rendszerváltozás után új körülmények jelentkeztek az állománygyarapítás terén is. A jelenleg érvényes a 60/1998-as kormányrendelet szerint a helyi nyomdának az előállított sajtótermékekből 1 példányt a megyei könyvtáraknak is el kell juttatni, vagy ha a nyomda nem küldi, akkor a helyi kiadóktól lehet ezt kérni. „A kiadók, nyomdák, egyéb dokumentumokat előállító műhelyek száma ugrásszerűen megnőtt, de működésük követhetetlen: megszűnés, telephely változtatás, névváltozás, újraindulás jellemzi őket.”⁴⁹

Valóságos nyomozást jelent egy-egy új nyomda helyének kiderítése, és a jogszabály ellenére a kötelespéldányok begyűjtése. Az Országos Széchényi Könyvtárral való együttműködésben számítunk a nemzeti könyvtár jogi fellépésére is a nem szolgáltató nyomdák ellen.

A mintegy 17 000 kötetes könyvállomány a hagyományos értelemben vett könyveken túl iskolai értesítőkből, kéziratokból, gépiratokból, szabványokból, másolatokból tevődik össze. Számos szakdolgozat, pályázat megírásához adnak segítséget a könyvtárosok, így felhívhatják az olvasók figyelmét arra, hogy egy kézirat példányért kedvezményes kötést vállal a könyvtár kötetesete, ezért sok megyei témájú szakdolgozat, disszertáció kerül a gyűjteménybe. Újabb műfajok tűnnek fel napjainkban, például közgyűlési jegyzőkönyvek, kutatási dokumentációk, melyek információs értékük miatt gyűjtendők.

Kiemelt feladat a helyi sajtó regisztrálása, gyűjtése. A helyben kiadott periodikumoknak csak egy része készül helyi nyomdában, így sokszor csak utólag jut tudomásunkra egy-egy új kiadvány. A hiánytalan gyűjtés különösen nehéz az önkormányzati lapok esetében, hiszen gyakran változik a címük, nincs számozásuk, szinte számonként változhat a kiadójuk. A helyzet javítása céljából egy tanácskozás keretében felhívtuk a falusi újságok szerkesztői figyelmét az archiválás jelentőségére és bemutattuk azokat a dokumentumokat, amelyeket az újság szerkesztésében felhasználhatnak. Mindezek eredménye is, hogy ma már jóval több falusi önkormányzati újság jut el a gyűjteménybe.

⁴⁹ Mennyeiné Várszegi Judit: Töprengések a helyismereti gyűjtemény funkcióváltásairól = Kisalföldi Könyvtáros, 1994. 13. p.

Az utóbbi pár évben nagy számban jelennek meg az iskolai újságok, reklámújságok, ingyenes szuperinfók, szórólapok. Gyűjtésüket szinte a könyvtár összes dolgozója végzi lakóhelyén, a teljességet így sem tudjuk biztosítani.

A vásárláson kívül mi magunk is állítunk elő dokumentumokat. Az országos televíziós csatornák adásaiból videóra vesszük a helyi vonatkozásúakat. (A helyi városi televízió műsorait a városi levéltár archiválja.) Régi sajtóanyagunk évfolyamait, amelyek eredetiben az országban csak nálunk található meg, a Nemzeti Kulturális Alap pályázatán nyert pénzből beszkeneltettük, így már CD-ROM-on is hozzáférhető a Győri Nemzeti Hírlap teljes évfolyama 1936-tól 1945-ig. Szintén CD-ROM-on és interneten, tárgyszavazva is hozzáférhetők a Hazánk című győri magyar nyelvű folyóirat 1847-48-as évfolyamai.

A helyi kiadványok előállításához gyakran kérnek olvasóink régi városi és megyei fotóanyagot. Nemrégiben jelent meg Győr várostörténetéről egy szép kiállítású kétkötetes album, amelyhez jórészt kép- és képeslapgyűjteményünk szolgáltatta az alapanyagot.⁵⁰ Nagyon értékes a Glück József helyi fényképész által a század elején a városról készített fényképsorozatunk, amely fontos forrásul szolgálhat a kutatók számára. Közeli tervünk, hogy régi képeslapjainkat számítógépes program segítségével tegyük hozzáférhetővé. Régi megyei képeslapjaink beszerzését folyamatosan végezzük, egyrészt helyi gyűjtőktől vásárolunk, másrészt 1997 óta anyagi lehetőségeinkhez mérten az aukcióműhely árverésein próbáljuk pótolni hiányainkat.

A számítógépes feltárás, az adatbevitel, mint látható, rengeteg tennivalót jelent számunkra, de úgy gondoljuk, nemcsak napjainkban tudjuk így tájékoztatási munkáinkat pontosabbá tenni, de hosszútávon kiadványok szerkesztésében is nagy segítséget nyújtanak majd ezek az adatbázisok a könyvtárosoknak és olvasóknak egyaránt.

A Magyar Könyvtárosok Egyesületén belül 1994-ben megalakult a helyismereti könyvtárosok egyesülete, melynek alapító tagjai között könyvtárunk dolgozói is segítettek. Napjainkban hatan vagyunk tagok, olyanok is, akik más osztályon dolgoznak. Az intézmény történetében többször előfordult, hogy a nyugdíjba vonult kollégáink továbbra is részt vettek a munkákban, például a repertorizálásban Bay Ferenc, Sinay Jenő. Jelenleg Jászberényi Ferencné nyugdíjasként a Győri Hírlap 1920-30-as éveinek repertorizálását végzi.

A könyvtár több munkatársa is részt vállal a helyismereti munkálatokban, rendszeresen publikál helyismereti témákban, például dr. Horváth József könyvtörténész a feldolgozó osztály munkatársaként végezte a megyei sajtóbibliográfia szerkesztését, Tuba László igazgató pedig, aki évtizedekig a mosonmagyaróvári könyvtár igazgatója volt, ott is és győri évei idején is számos helyismereti tárgyú könyv szerkesztésében vett részt, nagyszámú helyi témájú könyv és tanulmány szerzője.

Gyűjteményünk használatát rendszeresen mérjük. Példának álljon itt 2001-es esztendő néhány adata. Ekkor 2001-ben 5364 olvasó járt kutatótermünkben, közel 9000 könyvet, 7000 bekötött folyóiratot, 450 mikrofilmet, 437 egyéb dokumentumot használtak. 864 esetben segítettünk keresni a helyismereti cikkadatbázisban. Látogatóink közül különösen sok a főiskolás, egyetemista, középiskolás diák. Az iskolai feladatok, pályázatok lökészerűen jelentkeznek forgalmunkban. Megyénkben több mint 30 éve rendszeresen meghirdetik a „Szülőföldünk” címet viselő helytörténeti, honismereti, néprajzi pályázatot diák és felnőtt kategóriában, amely az amatőr helytörténeti kutatásokat ösztönzi. Aki városunkban helytörténeti kutatásra szánja el magát, nem kerülheti el, hogy felkeresse könyvtárunkat, így gyakran megfordulnak nálunk levéltárosok, muzeológusok, más könyvtárak munkatársai. A győri olvasókon kívül távolabbról, pl. Sopronból, Mosonmagyaróvárról is rendszeresen megkeresnek bennünket.

Gyűjteményünk érdekesebb részeire különféle helyeken próbáljuk felhívni a figyelmet. Mennyeiné Várszegi Judit 1850 és 1900 között Győrben nyomtatott magyar nyelvű kalendáriumok könyvtárunk helyismereti gyűjteményben címmel írt tanulmányt, jómagam

⁵⁰ Winkler Gábor: Győr, 1539-1939. Győr, 1998.; Winkler Gábor: Győr, 1939-1999. Győr, 1999.

Régi képes levelezőlapok megyénk falvairól a megyei könyvtár helyismereti gyűjteményében címmel írtam, Bedő Mónika szintén a képeslapgyűjteményt mutatta be.⁵¹ Korábban jelentek meg Haraszi Erika és Horváth József írásai a Milkovich-Zámory és a Streibig gyűjteményről.⁵²

Az 1990-es évek elejéhez képest az utóbbi években javultak szervezeti, személyi, és tárgyi feltételeink. Mindez remélhetőleg lehetővé teszi, hogy a differenciált olvasói igényeknek meg tudjunk felelni, adatbázisainkkal, tájékoztatói segédleteinkkel talán elébe is tudjunk menni azoknak.

Antaliné Hujter Szilvia

⁵¹ Mennyeiné Várszegi Judit: 1850 és 1900 között Győrben nyomtatott magyar nyelvű kalendáriumok könyvtárunk helyismereti gyűjteményében = A Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár jubileumi évkönyve 1898-1998. Győr, 1998. 165-182. p.; Antaliné Hujter Szilvia: Régi képes levelezőlapok megyénk falvairól a megyei könyvtár helyismereti gyűjteményében = A Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár jubileumi évkönyve 1898-1998. Győr, 1998. 156-164. p.; Bedő Mónika: Képeslapok a Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár helyismereti gyűjteményében = Kisalföldi Könyvtáros, 1999.1-2.sz. 46-48.p.

⁵² Haraszi Erika Ágnes: 1800 előtti magyar vonatkozású kiadványok a Milkovich-Zámory különgyűjteményben = Magyar könyvszemle, 1983.1. sz.; „...a közönséges jónak szolgálattában”. A Győri Streibig nyomda kiadványaiból. Kiállítási katalógus. Győr, 1993. 40, [7] p.